

методологічного забезпечення конституційного процесу. При цьому основу конституційної реформи становить упорядкування державного ладу в Україні, побудова такої системи державних органів, за якої кожен з них найбільш ефективно виконуватиме покладені на нього функції, при цьому має бути відсутнім дублювання і перехреснення повноважень та завдань таких органів.

Список використаних джерел

1. Тодика О. Ю. Становлення сучасного конституціоналізму в Україні в аспекті реалізації народовладдя і забезпечення прав людини / О. Ю.Тодика // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Вип. 200: Правознавство. – Чернівці : Рута, 2003. – С. 19–23.
2. Диніс О. Й. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на діяльність митної служби / О. Й. Диніс // Публічне адміністрування : теорія та практика. – 2010. – № 2 (4) . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik/2010-02/10doydms.pdf>
3. Агафонова Н. В. До питання про сутність конституційної реформи в Україні / Н. В. Агафонова // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 5. – С. 15-20.
4. Коцюбра М.І. Реформування конституційних засад судової влади : [розділ перший аналітичної доповіді Центру Разумкова «Конституційний процес: поточний результат, ризики і перспективи»] // Національна безпека і оборона. – 2016. – № 5-6. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11429/Reformuvannya_konstytutsiynykh_zasad.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Ключові слова: конституціоналістика, конституціоналізм, конституційна реформа, конституційні перетворення, конституційно-правова модернізація.

Науковий керівник: к.ю.н., асистент Салей М. І.

Дирда Адріана Михайлівна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП ДЕМОКРАТИЧНОЇ, ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Вивченню верховенства права в теперішній час приділяється особлива увага, важливість цього принципу визначається як теоретиками так і практиками в юриспруденції.

Як зазначає Козюбра М.І.: «ідеал верховенства права нині є одним з найпоширеніших у світі» [1, с. 2].

Верховенство права або правовладдя визначається як один із основних правових принципів. Аналізуючи цей принцип потрібно перш за все розкрити його витоки. Визначення цього принципу вперше було надано англійським вченим і політичним діячем Джеймсом Гаррінтоном у 1656 році. Він роз'яснив його так, що у суспільстві править закон, а не людина, цим самим він підтвердив Аристотеля який зазначив, що держава, яка керується законами, є вищою за державу, яка керується людьми. Звісно, що цей принцип знайшов своє відображення і в юридичній доктрині.

Верховенство права можна розглядати з двох точок зору. Якщо розглядати його в широкому сенсі – то верховенство права охоплює всі фундаментальні засади державності, тобто верховенство права над державою. Виходячи з вузького трактування то право і закон взаємозалежні і співвідносяться під час регулювання суспільних відносин [2, с. 38].

Для початку можна розглянути принцип верховенства права через призму національного законодавства саме нашої країни. Цей принцип визнається і діє в Україні, що зазначено у частині першій статті 8 Основного Закону України [3].

У Рішенні Конституційного Суду України від 1 квітня 2008 року N4-рп/2008 висвітлюється поняття верховенства права. Конституційний Суд тлумачить його як панування права в суспільстві. Цей принцип вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну сферу, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті насамперед ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним з проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. У цьому ж рішенні зазначається, що верховенство права є фундаментальним і основним принципом демократичного суспільства і передбачає судовий контроль над втручанням у право кожної людини на свободу [4].

Суттєвим для характеристики принципу верховенства права є його визнання на міжнародному рівні. У міжнародних актах верховенство права визнається як універсальний принцип. Як щодо відомої Організації Об'єднаних Націй, то у 2005 році усі держави-члени цієї організації визнали необхідність дотримання цього принципу як на національному так і на міжнародному рівні. У преамбулі Статуту Ради Європи також згадується про цей принцип, на який має орієнтуватися демократична держава. Прослідковується також тісний взаємозв'язок між демократією і верховенством права, які обумовлюють один одного.

Теоретики зазначають, що є певна схема взаємозв'язку міжнародного та національного права щодо верховенства права. Її можна коротко описати таким чином. По-перше, цей принцип діє і реалізується на національному рівні. По-друге, міжнародне право верховенствує над національним правом конкретної держави. По-третє, саме міжнародне право вдосконалює національне право і робить це через принцип верховенства права.

Отже можна зробити висновок, що верховенство права є базовою складовою розвитку демократії в Україні. Наукове дослідження цього принципу є досить актуальним на сучасному етапі розвитку нашої держави. Він покликаний забезпечити права і свободи людини у всіх сферах життя, а зі сторони підвладних — повагу до законів та органів влади. Верховенство права забезпечується як на національному рівні, так і міжнародному, адже держава повинна будувати свою внутрішню і зовнішню політику відповідно до цього принципу.

Список використаних джерел

1. Козюбра М.І. Права людини і верховенство права / М.І. Козюбра // Право України. — 2010. — № 2. — С. 2.
2. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: Монографія / у двох книгах / Книга перша: Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / Відп. ред.. Н.М.Оніщенко. — К.: Видавництво «Юридична думка», 2008. -38 с.;
3. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради — 1996 р. — № 30. — Ст. 141.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої, третьої, четвертої статті 219 Регламенту Верховної Ради України (справа про Регламент Верховної Ради України) // Офіційний вісник України від 21.04.2008 — 2008 р. — № 28 — Стор. 150. — Ст. 904.

Ключові слова: верховенство права, національне законодавство, міжнародне право, демократичне суспільство.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кулі-Іванченко К. К.